

Úklady a láska: Láska kořeněná arzenem

Inscenace Úklady a láska Divadla Petra Bezruče se nese jak ve znamení návratů, tak skvělého, výsostně hereckého divadla. Režisér Mikoláš Tyc posouvá klasického Schillera do podoby moderní politické hry ústící v mileneckou tragédii. Dalším z lákadel je návrat divácky oblíbeného Jana Vlase v roli bezpáteřního ministra von Waltera. Vychutnejte si s Bezruči postupné hořknutí lásky kořeněné arzenem.

Dramatický text Friedricha Schillera v sobě skrývá hned několik inspiračních zdrojů. Jednak je psán pod názorovým vlivem preromantické skupiny Sturm und Drang, která se do hry otiskla vzdorem proti měšťanské morálce, jednak nese klasicistní motiv sporu lásky a povinnost se snahou o maximální diváckou účast na utrpení postav. A přesně tyto znaky najdeme i v inscenaci Mikoláše Tyce.

Úklady a láska se v Divadle Petra Bezruče blíží moderní politické hře s tragickým vyústěním ve vztahu milenců Luisy a Ferdinanda. Dramatický text přitom nabízí celou řadu témat, která mají potenciál rezonovat i v současném publiku. Do kontrastu je postavena čest a vášně, povinnost dítěte a individuální zájmy či svět bezpáteřní vysoké politiky a běžní měšťané.

První polovinu inscenace vyplňuje přehlídka mocenských praktik využívaných jak malými úředníčky, tak v nejvyšších kruzích. Druhá část se od tohoto modelu odklání a zaměřuje se přímo na mileneckou dvojici. Tragické vyústění pak přichází jako nevyhnutelný důsledek tlaku prostředí. Rozdíl mezi politicky zaměřenou první částí inscenace a milostnou tragédií ve druhé je sice výrazný, ale nijak celku neškodí.

Na čem však inscenace stojí, je skvělé obsazení jednotlivých rolí. Politickou rovinu naprosto ovládá hostující Jan Vlas v roli sebevědomého ministra von Waltera. Von Walter osciluje mezi bezpáteřním a všehoschopným politikem a výtečným manipulátorem bez skrupulí – a to i v případě, že jde o vlastního syna. Jan Vlas tak tvoří dokonalý protipól obětavému měšťanu Millerovi v podání Stanislava Šárského. Obdobně kvalitní výkon představuje i Luisa Sarah Haváčové. Zpočátku sice působí jako naivní mladá dívka, ze které však postupně vyroste psychologicky nejpropracovanější postava inscenace. Luisa stojící mezi záchranou otce a vlastním milostným vztahem je bezpochyby jednou z nejzajímavějších rolí, které inscenace ve svém závěru nabízí.

Aktualizaci Schillera do současnosti dokonale podtrhují kostýmy Anety Grňákové, jež také rozvíjí psychologii postav. Problematickou však zůstává matoucí scénografie Karla Čapka. Klasické drama zasazené do tribun fotbalového stadionu sice vytváří nové pohybové možnosti, ale po symbolické stránce nefunguje. Význam takto zvolené scénografie nemá podporu ani ve hře, ani v programu, což je po metaforickém období Bezručů přinejmenším škoda.

I přes nejistotu a lehkou nedořečenost představuje inscenace Mikoláše Tyce zručné uchopení Schillerovy látky. Úklady a láska se profilují jako výsostně moderní inscenace reflektující jak politickou sféru, tak intimní vztahovou problematiku. Navíc herecký soubor ze sebe vydává maximum, ať už se jedná o Sarah Haváčovou v roli Luisy, či ministra von Waltera v podání Jana Vlase. Hořká pachutí lásek od Bezručů rozhodně stojí za zhlédnutí.

Iveta Dudová / Underground.cz / 9. února 2016

Nová inscenace Úklady a láska u Bezručů: Velké drama na malém divadle

Inscenace vrcholné tragédie Friedricha Schillera Úklady a láska (1784), která měla v pátek premiéru v Divadle Petra Bezruče, je jako fotbalový zápas, který není možné vyhrát, zato jej lze dramaticky prožít až do morku kostí. Představení dominují koňské dávky emocí pevně držené na uzdě, nepřehlédnutelná je alegorická scéna a silné herecké výkony.

Schillerův kus je plodem preromantických ideálů. Původně se hra měla jmenovat podle hlavní hrdinky Luisa Millerová a reprezentuje období Sturm und Drang (Bouře a vzdor). Dívku z chudé rodiny hudebníka potká nenadálé štěstí, zamiluje se do ní Ferdinand, syn vysoce postaveného úředníka von Waltera. Láska je opěťovaná, jenže otec mladíka má jiné ambice. Vyhlédne synovi bohatou lady Milfordovou, kterou však Ferdinand odmítne.

Na návštěvě chudé rodiny von Walter Luisu urazí, když ji označí za kurvu. Jeho syn vyhrožuje, že jej udá za machinace a podvody. Walterovo postavení je ohroženo, ještě je tady ale Wurm, liška podšitá. Společně vymyslí lest, která spolehlivě zničí rodinné štěstí i lásku mladých lidí.

V době premiéry byla inscenace vnímána jako spor mezi vysoce postavenou šlechtou a buržoazií, do které patřila také Millerova rodina, ačkoliv chudá. Každopádně intriky, konspirace a tahání provázky v zákulisí jsou nesmrtelné a ovládají svět politiky dodnes. U Bezručů režiruje Schillerovu nejúspěšnější hru Mikoláš Tyc (Buranteatr) a nebojí se aktualizací, bez těch si totiž klasiku na zdejších prknech nelze představit. Romantický základ však zůstává a samotná aktualizace vytváří přesně odměřenou dávku napětí. Hned na první pohled a po celé představení se mezi herce vmísí nepřehlédnutelná scéna Karla Čapka. Zobrazuje část fotbalového stadionu, ochoz s tribunou a výsek hlediště s modrobílými sedačkami z plastu, jako by je zrovna dovezli z Bazalů. Tady, uprostřed neviditelného diváckého davu, se odehrává celá inscenace.

V horní části za prosklenou vitrinou sedí prezident von Walter (hostující Jan Vlas), kancelář má zdobenou stříbrnými flirty ve tvaru svislých žaluzií. Tady povýšeně přijímá své nohsledy Wurma (Dušan Urban) a ministra zábavy von Kalba (Ondřej Brett). O patro níž bydlí lady Milfordová (Markéta Haroková) se svou komornou (Pavla Gajdošíková v alternaci se Sarah Haváčovou) a ještě níže v původním podzámčí, až dole na kraji u poslední řady a nejnižší sedačky, přebývá rodina Millerová (hostující Stanislav Šárský a Kateřina Krejčí). Napříč po společenské pyramidě se pohybuje Ferdinand (Milan Cimerák) a do výšin nikdy nevystoupivší Luisa (na premiéře Sarah Haváčová, alternuje ji také Pavla Gajdošíková).

Hra na fotbalový zápas funguje neomylně a přestože není pouhou nezávaznou hrou a nemá východisko, spolehlivě zaujme diváka, který čeká všechno možné, jen ne asociace na „zkorumpovanou“ Ostravu. Najednou se z domněle „obstarožního“ díla stává brilantní aktualita, která může existovat právě a jen na divadle: příběh o neuvěřitelné lásce, která odhaluje prohnílý svět a proradné intriky.

Schiller v „Bezručáckém“ podání má sílu strhnout celý svět i samotné lokální intrikány. Jistě, takhle to není, že by láska odolávala až do poslední chvíle korupci a vůni peněz, ale divadlo je v tuto chvíli „jen“ zrcadlem a nedostižným ideálem. Silným příběhem, jako byla třeba slavná Bezručácká adaptace Oněgina o nenaplněných citech. Herci fotbalové tribuně kralují po celou dobu, na úvod sice zazní pokřik ze stadionu, ale jinak hrací pauzy a světelné předěly doplňuje současná elektronická hudba Jiřího Hájka. Hra

na Baník je neosobní a ring ve tvaru společenské pyramidy jen metaforou. Napětí mezi společenskými vrstvami, podivně prorostlé a balancující na hraně civilismu i karikatury, hraje samo o sobě, kostýmy Anety Grňákové jsou střízlivé a pokud možno současné, či podtrhávající povahové vlastnosti svých nositelů od hrozné černě až po nevinné květované šaty.

Zkorumpovaným postavám dodávají herci Jan Vlas, Markéta Haroková, Ondřej Brett groteskní gesta, od kterých se ostře odlišuje mladý pár v civilním podání Sarah Haváčové a Milana Cimeráka. Zkrocené emoce jen občas vybublají na povrch a dodávají inscenaci uvěřitelnou plastičnost.

Pozoruhodnou studii současných měšťanů (oné chudé buržoazie z originálu) nabízejí Stanislav Šárský a zejména Kateřina Krejčí zaujatě pojídající popkorn ve fotbalovém kotli. Jakmile začne druhá část inscenace a tyto postavy zmizí (uvězněny von Walterem), scéna na pár minut osíří o silné charaktery. Podbízivě usměvavý Dušan Urban dodává Wurmovi na kýžené slizkosti a ani nepřekvapí, že si na stadionu pochutnává na obligátním párku s pivem v plastovém kelímku.

Finále běží, plastové sedačky jsou jako po řádné bitvě vytrhány, dokola stojí plot s plátnem s natištěnou reklamou Walter. Intriky vítězí a čisté city umírají. Jak lépe si představit dnešní „bezelstný“ svět.

Martin Jiroušek / Ostravan.cz / 16. ledna 2016